

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДВНЗ «ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА»
Педагогічний факультет
Кафедра педагогіки та освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Педагогіка

Перший (бакалаврський) рівень
Освітня програма «Німецька мова і література»

Спеціальність 014.02 Середня освіта

Галузь знань 01 Освіта

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 2 від “05” вересня 2019р.

ЗМІСТ

- Мета і завдання курсу
- Результати навчання (компетентності)
- Організація навчання курсу
- Система оцінювання курсу
- Політика курсу
- Рекомендована література

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Педагогіка
Викладачі	Професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Стражнікова Інна Василівна, доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту ім. Б. Ступарика Стинська Вікторія Володимирівна
Контактний телефон викладачів	0668590909; 0956827858
E-mail викладачів	
Формат дисципліни	Нормативна
Обсяг дисципліни	Кредити ЄКТС -3 (90 год.)
2. Анотація до курсу	
<p>Курс спрямований на формування у студента адекватного розуміння процесу педагогічної діяльності, навчання та виховання не як одностороннього, безпосереднього впливу викладача на особистість молодої людини, а як педагогічної взаємодії суб'єктів спільної діяльності. Тематика, зміст програми орієнтовані на оволодіння студентами відповідними знаннями, загальними уміннями та навичками організації педагогічної взаємодії з молодими людьми, навчально-виховного процесу у напрямі розвитку особистості.</p> <p>Основні теоретичні положення, ідеї курсу розглядаються через призму психологічних механізмів, закономірностей, законів природного розвитку людини, її пізнавальної діяльності, становлення особистісних рис, що є умовою творчого пошуку вчителем шляхів, методів, засобів організації педагогічної взаємодії з учнями, здійснення опосередкованого впливу на особистість у цьому процесі. Загальні положення спираються на знання студентами філософії як методологічної бази, психології як теоретичної основи і сприяють кращому подальшому оволодінню методикою психолого-педагогічної діяльності у закладах середньої освіти.</p> <p>Вивчення курсу «Педагогіка» відбувається шляхом обговорення, рефлексії, осмислення студентами власного життєвого досвіду, професійних уявлень, вироблення власного бачення, поглядів стосовно педагогічної взаємодії з молодістю людиною, набуття відповідних умінь та навичок, передбачає огляд, аналіз, оцінку теоретичних положень викладачем у взаємодії зі студентами під час лекцій.</p> <p>Практично-семінарські заняття орієнтовані на самостійну підготовку студентами проектів, творчих робіт, ситуаційних вправ, їхнього представлення та обговорення у групі, аналіз педагогічних ситуацій, фрагментів навчально-виховного процесу з позиції теоретичних ідей, концепцій, власних педагогічних поглядів, організацію мікроробот студентів.</p>	
3. Мета і завдання курсу	
<p>Мета: забезпечити загальнопедагогічну і професійну підготовку майбутнього вчителя, та філолога (перекладача), озброїти студентів ґрунтовними знаннями теоретичних основ сучасної педагогіки, сформувати уміння і навички, необхідні для організації навчання і виховання учнів в умовах реформування освіти.</p> <p>Завдання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - засвоєння ключових положень і проблематики сучасної педагогіки; - опанування теоретико-методологічними підходами до вивчення предмета, основними поняттями і категоріями педагогіки; - ознайомлення із методами науково-педагогічних досліджень і формування у студентів уміння користуватися цими методами у практичній діяльності; - з'ясування змісту професійної діяльності вчителя, основ його педагогічної 	

майстерності та педагогічної техніки;

- допомога студентів у набутті умінь теоретичного проектування та практичного конструювання освітнього процесу, спрямованого на розвиток особистості учнів та їх творчу самореалізацію, передовсім шляхом проведення уроків і годин класного керівника;

- сприяння засвоєнню методів і форм організації навчального й виховного процесів у закладі середньої освіти;

- спонукання студентів до подальшої самоосвіти і самовиховання, розвитку особистісних якостей майбутнього педагога, відповідального ставлення до виконання обов'язків учителя; формування потреби постійно займатися самонавчанням і самовдосконаленням.

4. Результати навчання (компетентності)

У результаті вивчення курсу студенти повинні знати:

- найважливіші законодавчо-нормативні освітні документи;
- основні поняття і категорії педагогіки;
- провідні концепції виховання і навчання;
- основні методи науково-педагогічного дослідження;
- вікові та індивідуальні особливості розвитку особистості;
- сутнісні характеристики понять «педагогічна майстерність» і «педагогічна техніка»;
- закономірності, принципи, методи, форми і засоби навчання та виховання учнівської молоді;

- особливості організації та проведення освітньої роботи у закладах середньої освіти відповідно до положень нормативно-правової бази національної системи освіти і сучасної педагогічної науки;

- основи теорії школознавства;

уміти:

- усвідомлювати перспективні тенденції розвитку педагогічної науки, що ґрунтуються на кращих світових і національних педагогічних здобутках минулого та новітніх педагогічних ідеях сучасних науковців;

- визначати рівні і компоненти педагогічної майстерності та педагогічної техніки учителя;

- здійснювати навчально-виховну роботу з урахуванням сучасних вимог суспільства, основних педагогічних закономірностей і принципів;

- аналізувати, виділяти головне, порівнювати, класифікувати, узагальнювати, робити самостійні висновки;

- визначати сутність процесів навчання і виховання;

- свідомо вибирати методи навчання з урахуванням конкретних умов, освітньої діяльності;

- планувати етапи і прогнозувати результати навчання і виховання;

- застосовувати на практиці оптимально доцільні форми й методи навчання та виховання;

- аналізувати, оцінювати та коректувати освітній процес у класі, школі.

Компетентності:

- обізнаність із теоретичними основами педагогіки як науки, її історією, методологією, категоріальним апаратом, методами, формами, засобами освітньої діяльності;

- уміння трансформувати теоретичні знання у засоби розв'язання педагогічних задач;
- готовність використовувати педагогічні знання у майбутній педагогічній практиці та самостійній освітній діяльності;

- здатність оперувати методами, формами і засобами навчання та виховання учнів, які сприятимуть вирішенню педагогічних проблем;

- готовність до інноваційної діяльності, як умова формування професіоналізму майбутнього фахівця;

- інформованість про шляхи і способи самостійного вдосконалення майбутнього педагога закладу середньої освіти.

5. Організація навчання курсу

Обсяг курсу 90 год.

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	20 год.
семінарські заняття/практичні/лабораторні	10 год.
самостійна робота	60 год.

Ознаки курсу

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний /вибірковий
3	014 Середня освіта (англійська, німецька, французька мова та література)	II	Нормативний
3	035 Філологія, германські мови та літератури (англійська, німецька, французька) (переклад включно)	II	Нормативний

Тематика курсу

Тема, план	Форма заняття	Література	Завдання, год	Вага оцінки	Термін виконання
Тема 1. ПРЕДМЕТ І ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІКИ У СВІТЛІ ВИМОГ ВИЩОЇ ШКОЛИ. План Педагогіка, її визначення, предмет і завдання. Основні категорії педагогіки. Галузі педагогічної науки. Зв'язок педагогіки з іншими науками. Методи науково- педагогічного дослідження.	Лекція	3, 10, 11, 15, 16, 17, 21, 23	Опрацюва ти конспект лекції та відповідні джерела 2 год		Протягом 2 семестру згідно із розкладом занять
Тема 2. РОЗВИТОК, ВИХОВАННЯ І ФОРМУВАННЯ ОСОБИСТОСТІ. План Основні поняття теми. Закономірності розвитку особистості. Головні фактори формування та розвитку особистості. Чинники, які впливають на	Лекція	11, 15, 17, 21, 23	Опрацюва ти конспект лекції та відповідні джерела 2 год		Протягом 2 семестру згідно із розкладом занять

формування особистості. Вікова періодизація дітей і юнацтва.					
<p>Тема 3. СУТЬ І ЗАВДАННЯ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ В ШКОЛІ. ЗАКОНОМІРНОСТІ ТА ПРИНЦИПИ ВИХОВАННЯ.</p> <p>План</p> <p>Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. Мета виховання. Кінцева мета виховання. Критерії вихованості. Процес виховання, його специфіка, структурні елементи, рушійні сили. Етапи процесу виховання. Управління процесом виховання. Самовиховання: етапи, методи і прийоми. Перевиховання: суть, принципи, етапи і методи. Шляхи підвищення ефективності процесу виховання. Поняття про закономірності виховання. Принципи виховання.</p>	Лекція	2, 3, 14, 15, 16, 21, 23	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 4 год		Протягом 2 семестру згідно із розкладом занять
<p>Тема 4. ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИ, ФОРМИ І НАПРЯМИ ВИХОВАННЯ.</p> <p>План</p> <p>Поняття про методи виховання. Класифікація методів виховання: а) методи формування свідомості особистості; б) методи організації діяльності і формування досвіду громадської поведінки; в) методи стимулювання</p>	Лекція	3, 4, 6, 11, 14, 15, 16, 17, 21, 23	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 4 год		Протягом 2 семестру згідно із розкладом занять

<p>діяльності і поведінки; г) методи контролю у вихованні. Поняття про форми виховання. Підходи до їх класифікації. Основні напрями виховання.</p>					
<p>Тема 5. ПОЗАКЛАСНА І ПОЗАШКІЛЬНА ВИХОВНА РОБОТА З УЧНЯМИ. КЛАСНИЙ КЕРІВНИК ЯК ОРГАНІЗАТОР ПОЗАКЛАСНОЇ ТА ПОЗАШКІЛЬНОЇ ВИХОВНОЇ РОБОТИ. План Поняття про позакласну виховну роботу. Зміст позакласної виховної роботи та її форми. Позашкільна виховна робота: сутнісна характеристика поняття. Школа – провідна ланка в системі виховної роботи. Виховання дітей у сім'ї. Взаємозв'язок школи, сім'ї та громадськості. Класний керівник, його завдання і функції. Зміст, форми, планування й облік роботи класного керівника.</p>	Лекція	3, 6, 7, 8, 11, 14, 15, 16, 17, 21	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 4 год		Протягом 2 семестру згідно із розкладом занять
<p>Тема 6. СУТЬ ПРОЦЕСУ НАВЧАННЯ В ШКОЛІ. План Поняття про дидактику як теорію навчання, її предмет, завдання й етапи становлення. Виникнення і розвиток дидактики. Основні категорії дидактики. Педагогічний процес і</p>	Лекція	10, 11, 12, 15, 17, 21, 23	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 2 год		Протягом 3 семестру згідно із розкладом занять

<p>його структурні компоненти. Поняття про навчальний процес. Структура процесу засвоєння знань. Види навчання. Оптимізація й інтенсифікація навчання. Закономірності і принципи навчання, їх класифікація і характеристика.</p>					
<p>Тема 7. ЗМІСТ В ОСВІТИ В УКРАЇНСЬКІЙ НАЦІОНАЛЬНІЙ ШКОЛІ. План Поняття про зміст освіти, вимоги до нього. Фактори, які зумовлюють зміст освіти. Теорії організації змісту освіти. Наукові вимоги до формування змісту освіти. Реалізація змісту освіти в сучасній школі. Державний стандарт освіти (сутність поняття, характеристика основних складових).</p>	Лекція	2, 3, 8, 11, 12, 15, 17, 21, 23	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 2 год		Протягом 3 семестру згідно із розкладом занять
<p>Тема 8. ПРОБЛЕМА МЕТОДІВ І ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ В СУЧАСНІЙ ДИДАКТИЦІ. План Поняття про методи навчання та їх функції. Класифікація і характеристика методів навчання (за джерелом знань, за дидактичною метою, за рівнем пізнавальної діяльності на ін. Вибір учителем методів навчання. Поняття про засоби навчання, їх</p>	Лекція	11, 12, 15, 17, 21, 23	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 2 год		Протягом 3 семестру згідно із розкладом занять

класифікація.					
<p>Тема 9. ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ НАВЧАННЯ В ШКОЛІ. ПЕРЕВІРКА ТА ОЦІНКА ЗНАНЬ, УМІНЬ І НАВИЧОК УЧНІВ.</p> <p>План</p> <p>Поняття про форми організації навчання. Урок як основна організаційна форма навчання школярів, вимоги до уроку</p> <p>Типологія уроків і їхня структура. Вимоги до сучасного уроку.</p> <p>Позакласні та позашкільні форми навчання (загальна характеристика).</p> <p>Контроль, його роль і функції в навчальному процесі. Види й методи контролю. Оцінка успішності, її призначення в навчальному процесі.</p> <p>Попередження неуспішності учнів.</p>	Лекція	11, 12, 15, 17, 20, 21, 23	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 2 год		Протягом 3 семестру згідно із розкладом занять
<p>Тема 10. УПРАВЛІННЯ І КЕРІВНИЦТВО ШКОЛОЮ. МЕТОДИЧНА РОБОТА В ШКОЛІ.</p> <p>План</p> <p>Наукові основи управління. Принципи управління школою. Планування роботи школи. Педагогічна рада школи. Органи громадського самоврядування у навчальних закладах. Структура органів управління освітою. Завдання та зміст методичної роботи. Форми методичної роботи з учителями, їх</p>	Лекція	2, 3, 5, 15, 17, 22, 23	Опрацювати конспект лекції та відповідні джерела 2 год		Протягом 3 семестру згідно із розкладом занять

характеристика.					
<p>Тема 1. РОЗБУДОВА НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЯК ОДНЕ З ВАЖЛИВИХ ЗАВДАНЬ СУЧАСНОЇ ПЕДАГОГІКИ. НОРМАТИВНО ПРАВОВА БАЗА СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Педагогіка як наука, її виникнення і розвиток. 2. Об'єкт, предмет, функції та завдання сучасної педагогіки. 3. Характеристика основних категорій педагогіки. 4. Система педагогічних наук, зв'язок педагогіки з іншими науками. 5. Загальна характеристика логіки і методів науково-педагогічного дослідження. 6. Творці педагогіки як науки. Презентація визначних персоналей педагогічної науки (життєпис, педагогічні ідеї, праці): Я.А. Коменський, Й.Г. Песталоцці, Ж.Ж. Руссо, Дж. Локк, О.В. Духнович, К.Д. Ушинський, С.Ф. Русова, Г.Г. Ващенко, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський. 7. Концепція «Нова українська школа» як спроба реформування середньої освіти в Україні. 8. Закон України «Про освіту»: найважливіші 	Семінарське	2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 20, 21, 23.	Опрацювати відповідні джерела, 2 год.	10 б.	Протягом 2 семестру згідно з розкладом занять

положення та відповідність сучасним освітнім викликам.					
<p>Тема 2. ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ УЧИТЕЛЯ ЗАКЛАДУ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ І ВИМОГИ ДО ЙОГО ПРОФЕСІЙНОЇ ЕТИКИ.</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Учитель як організатор освітнього процесу у ЗСО і його функції. 2. Закон України «Про освіту» (2017р.) про права, обов'язки і гарантії педагогічних працівників. 3. Зміст основних психолого-педагогічних компетенцій учителя сучасного загальноосвітнього закладу. 4. Поняття про педагогічну майстерність учителя, її структура та рівні. 5. Професійна етика вчителя як педагогічна дефініція. Поняття про педагогічну добросесність. 6. Стилї педагогічного спілкування. Педагогічний такт як узагальнений вияв стилю і спілкування вчителя з учнями. 7. Педагогічна техніка у системі професійної майстерності учителя. 	Семінарське, самостійна робота	1, 2, 3, 5, 9, 15, 17, 18, 19, 21	Опрацювати відповідні джерела, 2 год.	20 б.	Протягом 2 семестру згідно з розкладом занять
Тема 3. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ЗМІСТ ВИХОВНОГО ПРОЦЕСУ	Семінарське, самостійна робота	2, 3, 4, 5, 6, 8, 10, 11, 14, 15, 16, 17, 21, 23.	Опрацювати відповідні джерела,	20 б.	Протягом 2 семестру згідно з розкладом

<p>В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виховання як процес цілеспрямованого формування особистості. 2. Сутність, мета і завдання національного виховання відповідно до сучасних нормативних вимог. 3. Виховання громадянина-патріота як головне завдання Концепції національно-патріотичного виховання дітей і молоді (Наказ МОН України № 641 від 16 червня 2015 року). 4. Закономірності виховання, їхнє значення у побудові виховного процесу. 5. Принципи виховання як відображення закономірностей виховного процесу в школі; принципи національного виховання, їх коротка характеристика. 6. Самовиховання – умова ефективності розвитку та формування особистості: суть, етапи, прийоми. 7. Перевиховання: суть, принципи, функції, умови, етапи, прийоми. 8. Основні напрями всебічного гармонійного розвитку особистості. 9. Виховна діяльність класного керівника ЗСО. 10. Позакласна і позашкільна виховна 			4 год.		занять
--	--	--	--------	--	--------

робота. спільна виховна робота школи, сім'ї та громадськості					
<p>Тема 4. ПРОЦЕС НАВЧАННЯ ЯК ГОЛОВНИЙ ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ МЕТИ ОСВІТИ. ЗМІСТ ОСВІТИ В СУЧАСНІЙ ШКОЛІ</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Поняття про дидактику (суть, завдання, предмет і основні категорії). 2. Процес навчання, його ознаки, функції, структурні компоненти. 3. Закономірності, принципи і правила навчання. 4. Зміст освіти і його основні компоненти. 5. Поняття про Державний стандарт загальної середньої освіти (відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту», р. V). 6. Методи і засоби навчання в закладі середньої освіти 7. Форми організації навчання в закладі середньої освіти. 8. Контроль і оцінка знань учнів 	Семінарське, самостійна робота	2, 3, 5, 8, 10, 11, 15, 17, 21, 23.	Опрацювати відповідні джерела, 2 год.	15 б.	Протягом 3 семестру згідно з розкладом занять
<p>Тема 5. НАУКОВІ ОСНОВИ ТА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ ЗАГАЛЬНООСВІТНІМ НАВЧАЛЬНИМ ЗАКЛАДОМ</p> <p>План</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Сутність понять «управління» і «керівництво» навчальним закладом, принципи та функції 	Семінарське, самостійна робота	2, 3, 11, 15, 17, 21, 22.	Опрацювати відповідні джерела, 4 год.	15 б.	Протягом 3 семестру згідно з розкладом занять

<p>управління.</p> <p>2. Органи управління системою загальної середньої освіти, їх завдання відповідно до Закону України «Про загальну середню освіту» (розділ VI).</p> <p>3. Органи громадського самоврядування у загальноосвітньому навчальному закладі, їх повноваження та зміст діяльності.</p> <p>4. Педагогічна рада як постійно діючий орган управління: організація та зміст роботи відповідно до Положення про загальноосвітній навчальний заклад.</p> <p>5. Функції та зміст управлінської діяльності директора школи і його заступників.</p> <p>6. Планування як управлінська функція. Види планів у сучасному загальноосвітньому навчальному закладі.</p>					
---	--	--	--	--	--

6. Система оцінювання курсу

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання здійснюється за національною та ECTS шкалою оцінювання на основі 100-бальної системи. (Див.: пункт «9.3. Види контролю «Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»)). Загальні 100 балів включають: 30 балів за практичні заняття; 20 балів за самостійну роботу; 50 балів за екзамен.
Вимоги до письмової роботи	Концептуально конкретне й емпірично верифіковане висвітлення питань і завдань ККР.
Семінарські заняття Умови допуску до підсумкового контролю	Оцінюються за п'ятибальною системою. Виконання усіх передбачених форм навчальної роботи, які підлягають контрольному оцінюванню. Мінімальна кількість балів для позитивного зарахування курсу - 50 .

8. Політика курсу

Політика курсу базується на гуманістичній освітній парадигмі, суть якої полягає у повазі до особистості студента, у праві й можливості майбутнього фахівця самостійно обирати спосіб засвоєння навчального матеріалу, використовувати нові методи, прийоми і засоби педагогічної діяльності; на навчанні у співробітництві, тобто спільній із викладачем діяльності; на плюралізмі як важливій основі розвитку інтелектуальних здібностей студентів, розвитку їхнього критичного мислення. Будь-які форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

9. Рекомендована література

1. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. URL: zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18
2. Про загальну середню освіту: Закон України від 13.05.1999 р. (Редакція від 09.08.2019 р.) URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
3. Про освіту: Закон України від 5.09.2017 р. Київ: АЛЕПТА, 2018. 120с.
4. Концепція національно-патріотичного виховання дітей і молоді: Наказ МОН України від 16.06.2015 р. № 641 та Заходи щодо її реалізації. URL: npnu.edu.ua > files > knpvdm16062015.
5. Концепція реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: схвалена Кабміном України 14.12.2016р. №988-Р. URL: <https://mon.gov.ua> > tag > nova-ukrainska-shkola.
6. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. URL: http://oneu.edu.ua/wp-content/uploads/2017/11/nsro_1221.pdf.
7. Положення про класного керівника навчального закладу системи загальної середньої освіти від 29.06.2006 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0659-00>
8. Положення про загальноосвітній навчально-виховний заклад: Постанова Кабміну України від 27. 08. 2010 р. № 778 зі змінами, внесеними Постановою Кабінету Міністрів № 28 від 22.01. 2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua>
9. Васянович Г. Педагогічна етика: нач. метод. посіб. Львів:Норма, 2005. 344с.
10. Вишневецький О.І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посіб. Дрогобич: Коло, 2003. 528 с.
11. Волкова Н. Педагогіка: навч. посіб. Київ:Академія, 2003. 576 с.
12. Загальна педагогіка та історія педагогіки: підруч. /К.В. Аймедов та ін. Київ, 2014. 352с.
13. Зайченко І.В. Історія педагогіки: у 2 кн. Кн.1. Історія зарубіжної педагогіки. Київ: Видав. Дім «Слово». 2010. 624 с.
14. Зайченко І.В. Педагогіка: підручник. Вид 3., переробл., К., 2016. 608 с.
15. Карпенчук С.Г. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Вища школа, 2005. 343 с.
16. Кузьмінський А.І. Педагогіка: підруч. Київ: Знання, 2007. 447 с.
17. Кучерявий О.Г. Педагогіка: особистісно-розвивальні аспекти. К., 2014. 440 с.
18. Омеляненко В.Л., Кузьмінський А.І. Теорія і методика виховання: навч. посіб. Київ: Знання, 2008. 415 с.
19. Педагогіка: навч. посіб. / З.Н. Курлянд та ін. Харків: Бурун Книга, 2009. 304 с.
20. Педагогічна майстерність: підруч. / за ред. І. А. Зязюна. Київ: СПО Богданова А. М., 2008. 376 с.
21. Педагогічна майстерність учителя: навч. посіб. / за ред. В. М. Гриньової, С. Т. Золотухіної. Харків: ОВС, 2016. 224 с.
22. Скільський Д. Історія зарубіжної педагогіки : посіб. Київ: «Смолоскип», 2011. 376с.
23. Фіцула М.М. Вступ до педагогічної професії: навч. Посібник. К., 2003. 136 с.

24. Фіцула М.М. Педагогіка: навч. посіб. Київ: Академія, 2006. 542 с.
25. Хриков Є.М. Управління навчальним закладом: навч. посіб. Київ: Знання, 2006. 365 с.
26. Якса Н. В. Основи педагогічних знань: навч. посіб. Київ: Знання, 2007. 358 с.

Викладачі:

доктор педагогічних наук,
професор кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
ім. Б. Ступарика І.В.Стражнікова,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри педагогіки та освітнього менеджменту
ім. Б. Ступарика В.В.Стинська